

Els Fages, una elit perifèrica

Text > QUIM NADAL

La família Fages havia tingut un paper rellevant i una influència notable en la vida de Figueres i de l'Empordà durant tot el segle XIX i bona part del XX. En el primer quart del segle XXI, la casa Fages, que des del 1854 era una referència en la topografia urbana de Figueres entre els carrers de la Moreria, dels Enginyers i de Sant Guillem, al capdavant de la Rambla, després de la cobertura de la riera i que els Fages coneixien com «la casa de la placeta», custodiava inaccessible l'arxiu familiar, patrimonial i professional. Un conjunt d'hereus Fages, diversos i dispers, fragmentari, de final d'etapa, va coincidir en la voluntat de cedir l'arxiu en comodat l'any 2017 a l'Arxiu Comarcal de l'Alt Empordà, on els serveis professionals del personal i sobretot d'Erika Serna en van permetre digitalitzar la documentació.

Pere Gifre acota l'anàlisi dels fets del 1808 al 1884. Enfoca un estudi de cas per situar els fets en el marc d'una interpretació general que es proposa «manifestar, sobretot, el que és comú en l'elit perifèrica, en la construcció de l'Estat liberal mitjançant la singularitat del protagonisme de la família Fages». El context històric i la ciutat com a teló de fons d'una realitat en la qual «la família Fages té un paper protago-

nista en la Figueres del segle XIX, pel fet que la transcendeix».

L'autor ens transporta als punts clau de l'univers Fages: la família i, per extensió, el patrimoni, que creix i fan créixer amb noves propietats fins a transformar la seva condició de propietaris en hisendats (que viuen de la renda agrària); l'exercici de l'advocacia, que «és la raó de ser de la família Fages. Són advocats i volen que els seus fills també ho siguin», i l'anàlisi d'alguns casos denoten un sentit de la professió acurat, metòdic i eficaç, i els resultats els atorgaven crèdit i reconeixement social. Narcís Fages de Romà, molt especialment, per mitjà de *El bien del país* (1845-1849), les edicions de 1949 de la *Cartilla rural en aforismes catalans* i els *Aforismos rurales*, *La Granja* (1850-1857) i la granja-escola de Fortianell (1855-1875), tracta de complementar la defensa dels drets dels propietaris amb propostes de millora tècnica i formativa per a l'agricultura amb la introducció de maquinària, conreus i rotacions que estan cridats a marcar un punt d'inflexió. Finalment, o potser des de bon principi, intervenen en la política: «Els Fages són actors directes de la política liberal moderada en el districte durant vint-i-cinc anys». Primer, Anton Tomàs Fages

GIFRE RIBAS, Pere. **Els Fages de Figueres: Advocats i hisendats en la construcció de la societat liberal (1808-1884)**. Figueres: Ajuntament de Figueres, 2024. 338 p.

en la política municipal (1820, 1833, 1835), i després els seus fills de dues mares diferents, Narcís Fages de Romà i Mariano Fages de Sabater. Aquests dos germans navegarien amb habilitat en un context poc favorable de predomini progressista, però acabarien definint un equip que portaria Mariano al Congrés dels Diputats del 1857 al 1866, després d'haver superat l'adversari Aniceto Puig, que els havia guanyat sempre. Política a l'Empordà i política a Madrid, amb un punt d'influència efectiva i la definició d'un entramat d'adhesions al qual Gifre comença a atorgar el qualificatiu de *caciquil*. Eren els temps que tocaven i era l'antídot als *cuneros* i els candidats catapultats.

Una teodicea revestida de rondalla

Text > DAMIÀ BARDERA

Tres anys després d'una meritòria primera novel·la, *Uns déus ferotges* (Males Herbes, 2022), obra que va merèixer el premi Ictineu 2023 a la millor novel·la fantàstica escrita en català, Daniel Genís Mas (Castelló d'Empúries, 1977) hi torna amb *El dimoni abans de nosaltres* (Males Herbes, 2025), una novel·la que demostra, d'una banda, la solidesa d'un projecte literari arrelat en el fantàstic, i, de l'altra, l'ambició i la coherència d'un autor que amb només dues obres ja ha assolit —i assumit— un discurs literari propi, madur.

El dimoni abans de nosaltres és una novel·la rica, molt rica, en possibles lectures i interpretacions: des d'un llibre d'aventures en el vessant més superficial fins a una teodicea en l'aspecte filosòfic i teològic, passant per tota una amalgama de simbolismes, tradicions, mites i ressonàncies literàries i culturals de procedències diverses.

Aquesta riquesa és un dels grans encerts de la novel·la i, m'atreviria a dir, de l'estil de l'autor, perquè Daniel Genís és capaç d'escriure una novel·la en el sentit modern del

terme que és, alhora, un «conte a la vora del foc», és a dir, el text funciona com un artefacte literari d'autor i, al mateix temps, té un marcat caràcter impersonal i atemporal, molt propi de la literatura de tradició oral, sense autoria. Una espècie de psicoanàlisi mítica.

Aquest itinerari consisteix en una baixada als inferns en tota regla, una baixada memorable, però no és un viatge típic ni convencional, sinó que està passat pel sedàs dels preceptes estètics i literaris de l'autor, cosa que converteix el viatge en únic, in-